

Årsaker til frafall fra finsk som andrespråk

Elever som har sluttet med faget gjorde det fordi de mistet timer i andre fag og kom på etterskudd.

RAPPORT | SIST ENDRET: 12.11.2015

Tittel:

Kartlegging av årsaker til frafall fra finsk som andrespråk

Rapporten:

Last ned rapporten hos NORCE (PDF)

Forfatter:

Vigdis Nygaard og Jørgen Bro

ISBN:

978-82-7492-306-5 (Nettutgave)

Utgiver:

Norut Alta

År:

2015

På oppdrag fra Utdanningsdirektoratet har forskningsinstituttet Norut kartlagt årsaker til frafall fra finsk som andrespråk. Det er over tid registrert et betydelig frafall fra, og svikt i rekrutteringen til faget finsk som andrespråk. Ved innføringen av reform L-97 ble faget Finsk som andrespråk introdusert med egen læreplan. Elever med kvensk-finsk bakgrunn ved skoler i Troms og Finnmark har rett til opplæring i finsk når minst tre elever krever det. Fra Kunnskapsløftet 06 har kvensk og finsk hatt en likestilt posisjon som opplæringsspråk. Finsk som andrespråk tilbys fra 1.-10. klasse, og i skoleåret 2014/2015 fikk 582 elever slik opplæring.

Hvorfor slutter elevene?

Elever som har sluttet med faget oppgir følgende årsaker: de mistet timer i andre fag og kom på etterskudd. Enkelte pekte på at faget ble for vanskelig, andre at det ikke var tilstrekkelig progresjon.

Det oppgis to grunner til at elever starter med finsk som andrespråk. Enten har de finsk-kvenske aner, eller

de har familie der en eller begge foreldrene kommer fra Finland. Svært få av elevene i den første gruppen opplever å ha aktive språkbrukere i sitt nærmiljø. Blant disse elevene blir manglende språkbruk og synlighet i lokalmiljøet trukket fram som en årsak til at færre begynner med finsk i skolen. Muligheter for å praktisere finsk utenfor skolen er begrenset til de som har familiemedlemmer eller slektninger som kan finsk eller kvensk.

Lærere i finsk som andrespråk

Halvparten av skolene har stabile lærerkrefter. Hver fjerde skoleleder må ofte se seg om etter nye lærere, og oppgir at det kan være vanskelig å finne lærere med nødvendig kompetanse. Variasjonene i rekruttering av lærere/stabile lærerkrefter er knyttet til geografi og finskspråkets status i ulike lokalmiljø, men også hvilke ansettelsesforhold læreren tilbys.

Ifølge skoleledere mangler lærere ved 19 prosent av skolene formell/pedagogisk kompetanse i finsk som andrespråk. Drøyt 60 prosent av skolelederne mener at finsklærerne ved deres skole har hatt mulighet til å gjennomføre kompetansehevingstiltak de siste fem årene. Tre av ti lærere oppgir å ikke delta i noen former for lærernetverk. Lærere må selv ta initiativ til kompetanseheving. Få har kompetanse i andrespråkspedagogikk.

Undervisningstilbud og tilrettelegging

Informasjon om rettigheter og tilbud varierer fra skole til skole, og gis ofte kun ved innskriving før første klasse. Et fåtall av skolenes hjemmesider har lenke til fylkesmannens brosjyre om tilbudet i finsk som andrespråk.

Drøyt 50 prosent av skolene tar timer til finsk som andrespråk fra andre skolefag. 21 prosent av rektorene oppgir at de også legger undervisningen til etter skoletid. Foreldre fra fire av fem caseskoler mener at begge deler er uheldig. Det finnes ingen fullgod løsning på hvordan faget kan tilpasses timeplanen. Kartleggingen antyder at rektorer med god erfaring med å gjøre dette har funnet brukbare løsninger. Kun en kommune ga tilbud om finsk som fjernundervisning. Potensialet for å bruke digitale og virtuelle medier er uutnyttet. Dette avviker fra situasjonen for samisk andrespråk.